

Informatienota

Onderwerp Samenvatting rapport nationale ombudsman 'Vrouwen in de knel'	
Nummer	2017/504187
Portefeuillehouder	Botter, J.
Programma/beleidsveld	2.2 Opvang en beschermd wonen
Afdeling	STZ/WWGZ
Auteur	Daru, S.
Telefoonnummer	023-5113872
Email	sdaru@haarlem.nl
Kernboodschap	Gemeente Haarlem vervult een centrumgemeentefunctie met betrekking tot de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld, ook wel vrouwenopvang genoemd. De Nationale Ombudsman heeft onderzoek gedaan naar knelpunten en hier verslag van gedaan in het rapport 'Vrouwen in de knel'. Over dit rapport zijn art 38 vragen gesteld. Het is besproken in Commissie Samenleving op 5 oktober 2017. De wethouder heeft toegezegd om een samenvatting van het rapport aan de Commissie te sturen. De problemen die worden geconstateerd bevinden zich in de toegang (beschikking, toegang voor vrouwen zonder geldige onafhankelijke verblijfsvergunning), inkomen en schulden (eigen bijdrage, verhuizen en traag uitgekeerde bijstand), passende zorg (cliëntondersteuning, inzet en financiering jeugdhulp) en uitstroom (voldoende sociale huurwoningen, bij schulden geen woning, urgentieregeling).
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Samenleving, zoals toegezegd in de vergadering van 5 oktober 2017.
Relevante eerdere besluiten	N.v.t.
Besluit College d.d. 19 december 2017	1. het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,

Inleiding

Naar aanleiding van de publicatie van het rapport “Vrouwen in de knel” van de Nationale Ombudsman heeft de raad vragen gesteld. Deze zijn samen met de toezegging verbetering vrouwenopvang en de subsidie uitvraag vrouwenopvang behandeld in de commissie Samenleving op 5 oktober 2017. De wethouder heeft tijdens de vergadering aangegeven dat de interne samenvatting die reeds in zijn bezit was ook met de raad gedeeld zou worden.

Het rapport van de ombudsman is hier te vinden:

<https://www.nationaleombudsman.nl/onderzoeken/2017075-vrouwen-de-knel>

2. Kernboodschap

Gemeente Haarlem vervult een centrumgemeentefunctie met betrekking tot de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld, ook wel vrouwenopvang genoemd. De Nationale Ombudsman heeft onderzoek gedaan naar knelpunten en hier verslag van gedaan in het rapport ‘Vrouwen in de knel’.

De problemen die worden geconstateerd bevinden zich in de **toegang** (beschikking, toegang voor vrouwen zonder geldige onafhankelijke verblijfsvergunning), **inkomen en schulden** (eigen bijdrage, verhuizen en traag uitgekeerde bijstand), **passende zorg** (cliëntondersteuning, inzet en financiering jeugdhulp) en **uitstroom** (voldoende sociale huurwoningen, bij schulden geen woning, urgentieregeling).

Er zijn in totaal twaalf knelpunten. Zie daarvoor het bovenstaande rapport. In de infographic in de bijlage staan ze samengevat.

3. Consequenties

Oplossingsrichtingen

Hieronder de oplossingsrichtingen die worden genoemd in het rapport en hoe het er in Haarlem voor staat:

1. Meer *structureel overleg tussen gemeenten en vrouwenopvanglocaties* over uitvoering regelingen en maatwerkoplossingen:

Dit doen we, onder andere door een korte lijn te leggen tussen collega's van Werk en Inkomen en de Blijf Groep en door intensiever regulier contact. Problemen worden sneller gesignaleerd door de Blijf Groep bij de gemeente.

2. *Deskundigheidsbevordering medewerkers* in de vrouwenopvang

De wetgeving rond de rechten van vrouwen in de opvang op basis van verdragen, nationale regelingen (zoals bij mensenhandel), wetten en lokale uitvoeringsregelingen en beleid, maken dat het moeilijk is om hier op elke locatie voldoende kennis over in huis te hebben. Blijf Groep heeft daarom voor al haar locaties samen één medewerker die zich hierin specialiseert. De medewerkers van de afdelingen sociale zaken en werkgelegenheid en van schulddienstverlening hebben aangeboden voorlichting te geven aan de medewerkers van Blijf Groep en desgewenst aan de bewoners van de opvang.

3. Inzetten van *onafhankelijke cliëntondersteuning*:

Haarlem heeft meerdere mogelijkheden voor cliëntondersteuning. In maart 2017 is hierover een notitie met de raad besproken. Met de Blijf Groep is besproken hoe we kunnen zorgen

dat de vrouwen in de vrouwenopvang beter op de hoogte zijn van de mogelijkheid om (onafhankelijke) cliëntondersteuning in te schakelen.

4. Eventuele *schuldhulpverlening* moet zo snel mogelijk in gang worden gezet:

Haarlem werkt met een paar gespecialiseerde hulpverleners die bij complexe problematiek ondersteunen. Zodra een cliënt in de opvang in Haarlem komt, kan de ondersteuning door onze gemeente starten. Waar nodig krijgen cliënten ook na uitstroom naar een andere gemeente nog een tijd lang ondersteuning vanuit Haarlem, om continuïteit te waarborgen. Dit wordt door Haarlem gefinancierd.

5. Gemeenten moeten standaard een *beschikking* afgeven voor verblijf in een opvanglocatie: Haarlem heeft dit goed geregeld. De Blijf Groep geeft een beschikking af en is daartoe gemachtigd door de gemeente. Het plan is overigens wel om de beschikkingsbrieven op korte termijn te herzien, omdat ze beter leesbaar moeten worden gemaakt.

6. Betere *samenwerking tussen gemeenten en ketenpartners zodat vrouwen sneller kunnen uitstromen* naar een gemeente in een andere regio:

De Blijf Groep heeft een bijeenkomst voor een aantal centrumgemeenten georganiseerd, waar vertegenwoordigers van Alkmaar, Haarlem, Amsterdam, Zaanstad en Almere aanwezig waren. Hier zijn de knelpunten uit het ombudsman rapport besproken en mogelijke acties die daaruit volgen, inclusief betere samenwerking met het oog op uitstroom.

Wat we niet zelf kunnen:

Sommige punten moeten **landelijk opgepakt** worden:

In het rapport van de ombudsman worden zorgen geuit over de toegang tot de opvang voor vrouwen die (nog) geen geldige verblijfsvergunning hebben. Volgens de Wmo mogen alleen ingezetenen met een verblijfsvergunning gebruik maken van voorzieningen. Nederland is tegelijk ook gebonden aan internationale verdragen en richtlijnen, waardoor opvang van slachtoffers huiselijk geweld geboden moet worden onafhankelijk van verblijfsstatus. Deze tegengestelde verplichtingen kunnen we als gemeente niet oplossen.

De ombudsman geeft aan dat er nog veel problemen zijn met inkomen van vrouwen, onder andere door het niet of te laat toekennen van toeslagen in verband met de kinderen. Ook hiervoor is het Rijk aan zet, in dit geval de Belastingdienst.

Slachtoffers van huiselijk geweld hebben recht op opvang, onafhankelijk van waar ze in het land vandaan komen. Ze mogen zich bovendien na de opvang ook overal vestigen, op basis van de Huisvestingswet en lokale urgentieregelingen. De ombudsman concludeert dat de doorstroming vanuit de opvang niet altijd goed loopt. Haarlem kan zorgen dat dit voor Haarlem wel goed loopt, maar niet voor andere gemeenten, waar slachtoffers van huiselijk geweld na de opvang heen (willen) verhuizen.

4. Vervolg

Politiek/raad:

Mw Sterenberg (VVD) en Dhr Spijkerman (D66) werken met ondersteuning van twee ambtenaren aan een initiatiefvoorstel over het beter integreren van de hulp aan kinderen en volwassenen in de opvang voor gezinnen, waaronder de vrouwenopvang. Het is de bedoeling dat dit nog voor de verkiezingen in de raad wordt gebracht.

Ambtelijke acties:

* Landelijk: *VNG* is gevraagd om ondersteuning bij het oplossen van knelpunten tussen gemeenten onderling, en afstemming tijdens het periodiek ambtelijk overleg huiselijk geweld en vrouwenopvang. Daarnaast treedt de VNG in overleg met VWS om een aantal landelijke knelpunten aan te pakken. Op 8 november heeft de minister met de Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het rapport gesproken.

Zie:

https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2017A02914

* Regionaal: We maken afspraken met *collega gemeenten* Alkmaar en Heemskerk over het afstemmen van procedures rond inkomen van cliënten en de rapportage aan het regionaal ambtelijk overleg.

* Uitvoerders: We gaan in *gesprek met de Blijf Groep* over het rapport; zoals hierboven genoemd ook in combinatie met de verschillende centrumgemeenten die met Blijf werken m.b.t. hun vrouwenopvang.

5. Bijlagen

Infographic samenvatting rapport 'Vrouwen in de knel'